

### **13. Economía e sociedade na Galicia dos Austrias (a agricultura e as súas transformacións, a importancia da pesca na Galicia litoral, a estrutura social: sociedade rendista e peso da fidalguía)**

A Galicia dos séculos XVI-XVII, ó igual co resto de territorios da Monarquía hispánica, presenta as características básicas do sistema feudal: sociedade estamental moi xerarquizada e con escasas oportunidades de ascenso social, desigual ante a lei e liderada por sectores privilexiados rendistas que son a nobreza e o clero organizados en señoríos territoriais e xurisdicionais sobre os seus feudos e viven fundamentalmente da cobranza de rendas ós campesiños que traballaban as terras destes. En relación con esta realidade, cómpre destacar o papel dos fidalgos, unha sorte de baixa nobreza que aparece durante o crecemento demográfico do XVI entre os grandes señores e os campesiños facendo de intermediarios no cobro das rendas, aumentando o seu patrimonio e importancia social, visible nos seus pazos. Isto sucede xa que para moitos grandes señores todo o que supuxera evitar o traballo manual era dignificante, polo que arrendan esta xestión ós fidalgos.

A poboación galega, ó igual co conxunto peninsular, é nova, presentando unha esperanza de vida curta, ó redor dos 40 anos. Máis de 4/5 do total vive no ámbito rural, é analfabeta (as mulleres na súa práctica totalidade) e traballa nas labores do campo, xestionando unha economía agraria de subsistencia (importancia na exigua dieta das fariñas de trigo e centeo, o viño, verduras, carne no interior, pouco consumo de carne...) traballada co utis rudimentarios e con ausencia de fertilizantes e innovacións salientables. Estes condicionantes explican que dificilmente se xere un excedente unha vez os campesiños teñen que facer fronte á gran cantidade de tributos sobre o producido (dezmo eclesiástico) e ó pago das rendas forais. Estes pagos soíanse facer en especie. Debido a esta insuficiencia produtiva optaron por realizar outras tarefas complementarias ás agrarias na propia casa, coma o fiado de liño, ou decidiron emigrar a Castela, Portugal ou mesmo a América por un tempo curto ou definitivo.

Esta situación muda a partires do século XVII cando se consolidan os cultivos de dous produtos americanos, **millo e patata**, aumentando significativamente os niveis produtivos e as terras en labor, e con isto propiciando un crecemento poblacional que mitiga a crise demográfica do século XVII que afecta á toda a península.

Na Galicia costeira, a exigua produción dos minifundios vese aliviada polo traballo no mar, que en todo caso tampouco permite superar o nivel de subsistencia para a meirande parte dos mariñeiros, debido a problemas análogos ós da agricultura (de feito, as innovacións relevantes a nivel técnico e organizativo no terreo da pesca chega cos emprendedores cataláns no S XVIII, ca introdución da arte do arrastre e as fábricas conserveiras), si ben é certo que os gremios de mareantes, coma no caso de Pontevedra, chegaron a ter relevancia económica dentro da súa comunidade. Portos coma os desta cidade, Baiona, Vigo, Coruña... comerciaban con cidades costeiras españolas (Sevilla, Bilbao) e europeas coma Lisboa, Porto, Amberes, Rouen... exportando viños, sardiñas, polbos, pescadas, castañas, cítricos... ou importando cereais, aceite ou sal.